

“Prevenција kardiovaskularnih bolesti”

Zdravstvene edukacije za stanovnike Borovice, Pržića i Daštanska

Obrazovanje igra ključnu ulogu u promociji zdravlja i dobrobiti zajednica. U cilju podizanja svijesti o važnosti prevencije i donošenja informiranih odluka, kompanija Adriatic Metals BH, je za mjesne zajednice u neposrednoj blizini rudarskih operacija (Borovica, Pržići, Daštansko), tokom juna i jula, organizirala zdravstvene edukacije/predavanja pod nazivom “Prevenција kardiovaskularnih bolesti.”

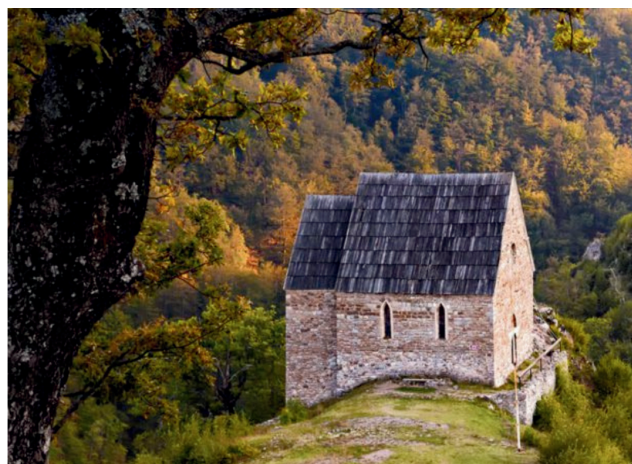
Predavanja su imala za cilj promovirati zdravlje i informirati naše sugrađane o važnosti prevencije bolesti srca i krvnih žila, faktorima rizika, kao i metodama kojima možemo promijeniti životne stilove i unaprijediti svoje zdravlje. O tome koji su to promjenjivi faktori rizika i na koji način ih otkloniti govorio je dr. spec. pulmolog Amin Hadžić. Nakon predavanja i savjetovanja o prevenciji i ranom otkrivanju kardiovaskularnih oboljenja, prisutni su mogli provjeriti krvni tlak i šećer u krvi.

Adriatic Metals BH planira i u budućnosti organizirati edukacije u cilju jačanja preventivne zdravstvene zaštite zajednice.

KONKURS ZA NAJLJEPŠU FOTOGRAFIJU DIVLJIH VRSTA ILI PRIRODE VAREŠA

Svjetski dan zaštite okoliša, 5. jun, bio je odlična prilika za naše Varešane da pokažu svoje umijeće fotografiranja. U skladu s našim politikama i usmjerenosti ka očuvanju okoliša, Odjel za komunikacije, Adriatic Metals BH, je organizirao foto – konkurs, gdje su naši sugrađani imali priliku sve prirodne ljepote Vareša i okoline prikazati kroz objektivne svojih fotoaparata.

Od prekrasnih planinskih vrhova, bujnih šuma do bistrh potoka, Vareš se može ponositi svojom raznolikom i nestvamo lijepom prirodom. Konkurs je bio poziv svim fotografima, amaterima i profesionalcima da pokušaju uhvatiti suštinu ljepote našeg okruženja.

KONKURS ZA NAJLJEPŠU FOTOGRAFIJU: “DIVLJE LICE VAREŠA”

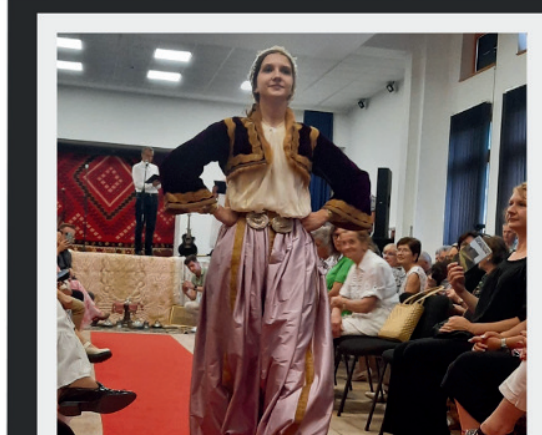
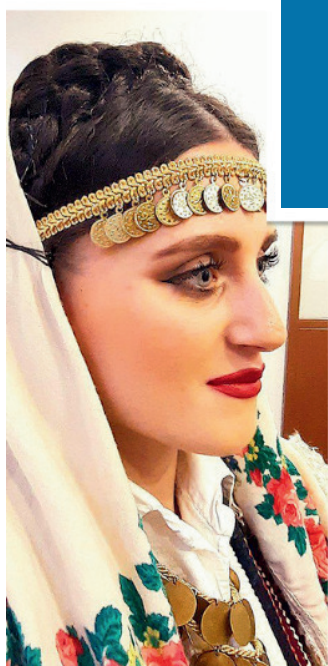
Sve dostavljene fotografije bile su dostupne u virtualnoj galeriji, a članovi zajednice su svojim glasovima birali najljepšu fotografiju. Za pobjednika konkursa proglašen je Sakib Hrvat s fotografijom zalaska sunca na jezeru Nula. Drugo i treće mjesto osvojili su Alma Botić i Edlib Zubača. Pobjednicima konkursa, izvršni direktor za tehnička pitanja Adriatic Metals BH, Dino Busuladžić, u prostorijama Informativnog centra, uručio je prigodne nagrade. Kompanija Adriatic Metals BH i ovom inicijativom dokazuje svoju predanost zaštiti i očuvanju okoliša.

Centar za kulturu i edukaciju Vareš, je 22. juna bio domaćin jedinstvenom kulturnom događaju, Revija narodnih nošnji vareškoga kraja.

U organizaciji mjesne zajednice Pržići, Općine Vareš, Centra za kulturu i edukaciju Vareš i podršku udruge „Izvomo Vareško“, BZK „Preporod“ i Ahmeda Spahića – Zemaljski muzej Sarajevo, kao stručnog suradnika, posjetiteljima je priređen zadivljujući prikaz 39 narodnih nošnji, iz različitih vremenskih perioda, koje pripadaju različitim konfesijama vareškoga kraja. Prepuna dvorana Centra za kulturu je bila ispunjena živopisnim bojama, neobičnim šarama i odjecima prošlosti. Program je upotpunjen tradicionalnim muzičkim izvedbama, naglašavajući i izuzetan značaj zvuka u kulturnom izražavanju kroz stoljeća. Događaji poput Revije narodnih nošnji podsjećaju nas na važnost očuvanja naših kulturnih identiteta, jer poštujući svoju tradiciju, poštujemo sami sebe.

LIVING HISTORY PROJECT

Toni Petković

Prije svega, želim da Vas pozdravim i zahvalim što ste pristali govoriti za naš bilten, a koji je u sklopu projekta „Living History Project“. „Lokalni, aktivni stvaratelj i prenositelj folklornog znanja,“ ovako Vas je opisao dr.sc Mario Katić u pogovoru Vaše knjige, Pogled sa Zvijezde, kako biste Vi sebe predstavili?

Ja sam Toni Petković, rođenjem duboko ukorijenjen u vareški prostor, gdje provodim svoj životni ciklus. Radni angažman proveo sam dio u Rudniku i željezari Vareš, a dio u policijskim strukturama, odakle sam otišao u mirovinu. Danas živim na obroncima planine Zvijezde, na prostoru Pržića, u kući za odmor, gdje pokušavam posložiti pedesetogodišnje istraživanje vareške prošlosti. Istraživanje se odnosi na misaono-mitski odnos Vareša u odnosu na prošlost. Vareš je mitska pozornica na kojoj se svakodnevno, tokom godine, odvija mitska drama kretanja vremena kroz godinu. Sudionici te drame su vremenske odrednice, zima, proljeće, ljeto i jesen. U misaonom smislu u prošlosti nije postojala definicija kalendara, stoga su godišnjim procesima pripisivana božanska svojstva. Sva vareška toponimija je vezana za geologiju. Kompletnu varešku prošlost odredila je geologija, a to čini i danas.

Na koji način ste istraživali folklor, legende Vareša i okoline?

Sticajem okolnosti, naslijedio sam prekrasan obiteljski arhiv, kojeg sam upotpunio svojim istraživanjima. Istraživao sam narodnu predaju, pisane tragove i muzejsku građu, koje sam pokušao uobličiti u knjigu, "Pogled sa Zvijezde".

U nekim kulturama postoji praznovjerje da u rudnicima žive mala bića koja kucanjem upozoravaju rudare na opasnost, zviždanjem ih možemo naljutiti i zato se ne zviždi u rudniku. Imamo li mi slične priče?

Da, na prostoru Vareša spominju se mitološka bića, Bergmani, koji su živjeli u rudnicima. Bili su odjeveni u zelena odijela, vrlo malo su komunicirali, krali su rudarima hranu i bili krivi za nesreće pri radu.

Šta narodna predaja kaže o povijesti rudarenja u Varešu?

Najstarija predaja govori upravo o vremenu geološkog nastanka Vareša. Imajući u vidu da znanstvene metode u prošlosti nisu bile dostupne, svim pojavama su dodjeljivani božanski epiteti, svaki prirodni proces je bilo rezultat božanskoga djelovanja, božanskih sila. Prvi tragovi se vežu za antičko doba, preko Sasa koji donose suvremenije metode i tehnologije iskopavanja ruda, što rezultira i osnivanjem naselja na ovim prostorima. Imao sam priliku da prođem čitav podzemni sustav vareških rudnika, sve te silne hodnike, koji se nalaze ispod naših nogu. Svi navedeni podzemni sustavi nose tragove rudarenja iz različitih perioda u prošlosti.

Narodna predaja obiluje simbolima i obično prenosi dublje značenje. Postoji li u Vašim zabilješkama simbol koji se ponavlja i šta predstavlja?

Naravno, prije svega simbol boga Peruna, ali on nije isključivo prisutan na vareškom području, nego je simbol ukupnog slavenskog poimanja života i svijeta. U prošlosti se na kuće ovog područja gravirala rozeta i vjerovalo se da štiti od groma, odnosno Peruna gromovnika. Drvo tise je također dominantan simbol, žene su komadiće tise nosile u kosi kako bi pospješile rast, a i kako bi ih tisa štitila od udara groma. Svako božanstvo imalo je i svoj simbol u prirodi, običajima, jeziku, a većina njih se pojavljuje i danas.

Prema Vašem mišljenju, kakvu ulogu igra pripovijedanje u očuvanju kulturne baštine?

Svi znamo za egipatsku, grčku ili rimsku mitologiju koje su duboko inkorporirane u današnju kulturu, slavenska mitska slika nažalost nije toliko istražena. Važno je da je istražujemo kako bismo imali uvid i bolje razmijeli sebe, a i našu ulogu u svijetu.

Koliko su mladi Varešani zainteresirani za narodne predaje?

Ja sam držao predavanja i mladima Vareša, davao različite intervjue medijskim kućama, znatan dio mladih jeste zainteresiran, ali ne u istoj mjeri kao stariji. Stariji ipak imaju više znanja i interesovanja za tradiciju.

Da li Vam se neka priča posebno urezala u sjećanje?

Ja povijest Vareša promatram kao cjelinu, ne znam da bih mogao odvojiti jednu priču, ali ono što mene fascinira jeste kalendar. Svake godine, 02.02. "napukne" zimsko vrijeme i dolazi do slabljenja zimske moći. Bog podzemnoga svijeta Velež, a mi ovjere imamo planinu Velež, koji je vlasnik svog zemaljskog blaga, svog geološkog bogatstva koje baštinimo, je u kalendarskom smislu odraz zimskog vremena. On odmah pokušava zatvoriti nastalu pukotinu kako bi i dalje dominirao zimskim vremenom. Međutim za pukotinu odmah doznaje i bog nebeskog svijeta, Perun (imamo i tu planinu), koji svojim munjama počinje da širi pukotinu. Velež je, još u jesen, negdje oko 24.10. ukrao Perunovu voljenu ženu Zvijezdu, mitološku Mokoš (Vareš je izgrađen u podnožju planine Zvijezde) i odveo je u podzemni svijet i to je razlog zašto Perun munjama širi pukotinu. Tim činom on slabi zimsko vrijeme i dopušta dolazak proljetnoga dijela. 01.03. rađaju im se djeca, Proljeće - Jarilo i Morana, odnosno naše planine Bogoš i Budoželjska planina. Istu večer, dok još traje slavje u Perunovom dvoru, Velež krade Jarila/Bogoša i odvodi ga u podzemlje, kako bi produžio zimu. Jarilo brzo odrasta u podzemlju i vraća se na površinu zemlje, počinje se kretati niz rijeku Stavnju i otapa sav snijeg i led, a priroda počinje da buja. Onog trenutka kada se na Kapiji pojavi prvi list ive, tada je stvarno došlo proljeće. Kad pogledamo u kalendarskom smislu, zaista početkom februara dolazi do promjene vremenskih prilika i zima prestaje biti oštra. Moj sin je profesor zemljopisa i zajedno smo kartografski snimali područje Vareša. Otkrili smo da vrhovi Peruna, Zvijezde i Veleža čine trokut, čiji osnovni kut iznosi 23,5 stupnja, a to je tačna razlika u visini sunca tokom ljeta u odnosu na visinu sunca tokom zime.

Kulturna baština predstavlja važan dio kulturnog identiteta, šta legende Vareškog kraja govore o psihologiji našeg čovjeka?

Varešu i njegovim ljudima se od davnina pripisivao epitet posebnosti. Mnogi naši književnici, umjetnici i bogata folklorna baština svjedoče tome. Također, vareški čovjek je i vrstan rudarski radnik od pamtivijeka, ne samo da je znao pronaći rudno bogatstvo, nego ga i preraditi i upotrijebiti.

Pored stvaralaštva, aktivan ste član lokalne zajednice, kojim pitanjima se bavite?

Da, društvenim angažmanom se trudim dati svoj doprinos prostoru na kojem živim. Predsjednik sam udruge "Kraljevski grad Bobovac", zatim "Zaklade za razvoj regije Vareš", član sam savjetodavnog odbora mjesne zajednice Pržići, a i Vašeg Odbora za odnose s lokalnom zajednicom. Motiviran sam željom da dam svoj doprinos unapređenju kvalitete života na ovim prostorima.

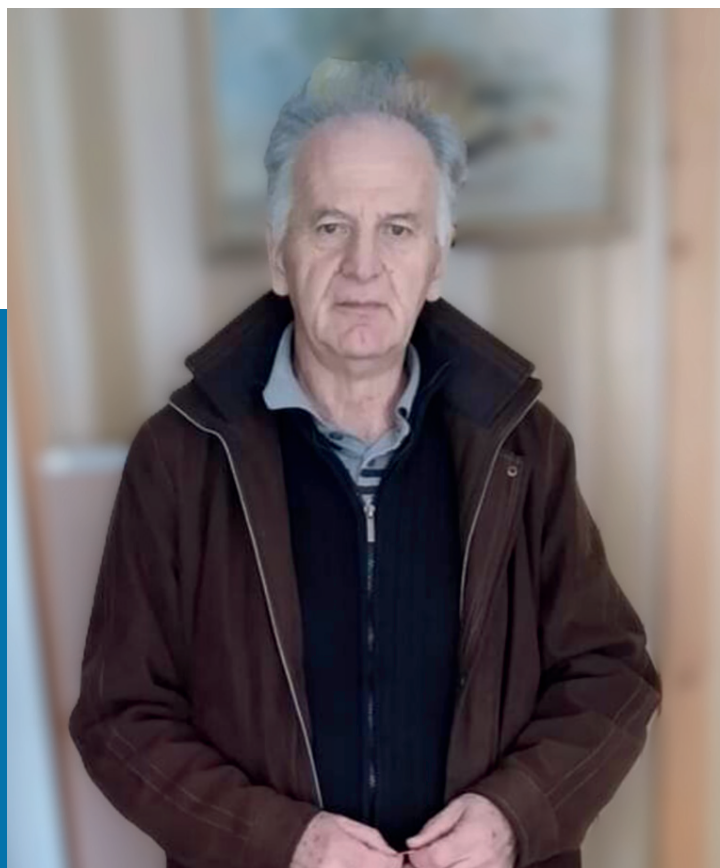
Da li u otvaranju rudnika vidite priliku za lokalnu zajednicu da se razvija i napreduje?

Svaki čovjekov ulazak u prostor ostavlja trag. Bivši sustavi su se također bavili eksploatacijom rude na ovim prostorima, ali su vrlo malo pažnje posvećivali zaštiti životne sredine ili sanaciji već nastale štete. Vi ste kompanija koja je neuporedivo svjesnija i odgovornija kad je riječ o zaštiti životne sredine, znate da je zaštita i sanacija neodvojiv segment suvremenih rudarskih praksi. Zaista se nadam da ćete tim putem i nastaviti.

Koji savjet biste dali mladim autorima koji možda žele istraživati lokalne mitove i legende?

Smatram da trebaju ulagati u svoje formalno obrazovanje, jer bez arheologa, povijesničara umjetnosti, etnologa i etnografa, sva znanja, istraživanja ili otkrića ne možemo podići na višu razinu i oplemeniti našu društvenu zbilju.

Za kraj, možete li podijeliti s nama kratki odlomak iz Vaše knjige koji obuhvata suštinu Vareša i njegovih ljudi?

*"Sjedi Matan u vignju kraj vrata
Desnom rukom za ćemane hvata
Oj ćemane, slatki razgovoru
Moj čekiću, moj slatki umoru
Drhti čekić, a drhti i ruka
Rudarski je život prepun muka"*

Toni Petković